

מובטח להם לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ובערבי יו"ט מפני הטורח, וע"ש באורך מה שמתרץ ע"פ סברא זו.

והנה ביאור הנ"ל הוא לשיטתו דזה וודאי שאליהו יבוא לפני משיח, אמנם ע"פ הנ"ל מדברי כ"ק אדמו"ר דאין הכרח לומר כן, ה"א אפשר לתרץ הסתירה בין ב' הגמ' עפ"י ביאור של הטו"א הנ"ל, דהא דמבואר בעירובין דקודם ביאת משיח יבוא אליהו הוא משום דכאן איירי בקץ דאחישנה, אבל בקץ דבעתו הרי אם הגיע כבר עת הגאולה א"א לעכבו ואפי' אם לא בא אליהו עדיין יבוא משיח צדקינו, וזהו מה דאיתא בסנהדרין הנ"ל דמשיח יכול לבוא היום אפי' אם לא בא אליהו עדיין.

אמנם בהתוועדות תשמ"ד ח"א ע' 63 אמר כ"ק אדמו"ר להיפך, דמבואר באחרונים שמ"ש שאליהו הנביא יבוא לפני ביאת משיח הר"ז רק כאשר הגאולה תהי' "בעתה", אבל כאשר הגאולה תהי' באופן ד"אחישנה", אזי ישנם מדרשות חלוקות בענין זה ויכול להיות שמשיח יבוא אפי' אם לא בא אליהו עדיין ע"ש.

והסברא בזה י"ל דמכיון דהקץ דבעתה כבר ישנה במציאות מאז תחילת הבריאה, הרי מכיון שכבר מובטח להם לישראל שאין אליהו בא בערבי שבתות ויו"ט א"כ בפשטות סדרו הקב"ה באופן כזה שהקץ דבעתו לא יהי' בשבת, מכיון דבקץ זה צריך אליהו לבוא מקודם היינו בערב שבת והרי כבר מובטח להם וכו'.

ועפ"ז י"ל דזהו הביאור במ"ש רש"י ותוס' בשיטת רבי, דמכיון שכבר עברו הרבה שנים ולא חזרה בירה, הרי כבר כלו כל הקיצין והר"ז בוודאי כבר הקץ דבעתה, ובקץ דבעתה הרי כתב כ"ק אדמו"ר דאליהו יבוא מקודם וא"כ שוב שייך לומר כתירוצו של הגאון הרבש"ש הנ"ל, ודו"ק כי קצרת.

דין מלך - במלך המשיח

[1234567]

הת' יוסף יצחק וויטקעס

תלמיד בישיבה

בספר 'הלכתא למשיחא' להרה"ג ר' יוסף אברהם הלוי העלער כותב ^[1234567] דמה שכתב הרמב"ם בהלכות מלכים פרק י"א הל' ב' שהכוונה הוא כפשוטו ^[1234567] שיהיה למשיח דין מלך גם לפני ביאת המשיח. ומבאר בארוכה שלא יהיה צורך לב"ד ונביא להעמיד מלך זה.

אמנם יש להעיר שלרבינו דרך אחרת בזה. דהנה בלקו"ש חלק ח' ע' 361 כותב בהערה "עמוד מלך" וזלה"ק "עכצ"ל שאין הכוונה ע"פ ב"ד של ע' ונביא (הל' מלכים פ"א ה"ג) וע"ד ראיית הרמב"ם (כאן ה"ג) אין הדבר כך שהרי רע"ק אמר על בן כוזיבא המלך שהוא המלך המשיח, (ולא ה' שם נביא וכו') - כ"א ע"ד שכותב על בן כוזיבא המלך, "עכלה"ק.

כלומר שמכיון שלפני ביאת המשיח לא יהיה סנהדרין או נביא בהכרח שלכתחילה לא יהיה למשיח דין מלך. א"כ מובן שלשיטת רבינו כדי למנות מלך המשיח יש הכרח שמשיח יצטרך בי"ד של שבעים ונביא להתמנות למלך, ולכן מוכרח שלא יהיה לו דין מלך.

ובעזה"י בקובץ הבא נאריך בסוגיא זו ובהראיות דהביא שם לדבריו בל"ג.

לקוטי שיחות

אוצר החכמה

1234567

נרות בחצרות קדש

הרב שמואל זאיאנץ

ר"מ בישיבה

1234567

בלקו"ש חכ"ה ע' 235 ואילך דן הרבי בפירוש "והדליקו נרות בחצרות קדש" דאם הפשט הוא על ההדלקה של נרות המנוורה אינו מובן למה הדליקו "בחצרות קדש" ולא במקומו בהיכל העזרה?

1234567

והובא שם פירוש הח"ס דהכוונה שהדליקו בעזרה דווקא משום שהיוונים טמאו ההיכל בגילולים והיה "מלא" ממנה לכן הוצרכו להדליק בחוץ (והרי הרמב"ם פוסק דהדלקה יוכל להתקיים בעזרה).

הרבי הקשה ע"ז כמה קושייות (בפשטות נראה דההדלקה לאחר "פינו...טיהרו" היכלך ומקדשך, למה נאמר שטיהרו העזרה לפני טהרת ההיכל, ומה הדיוק "חצרות" לשון רבים). וביאר הרבי, דפשטות "הדליקו נרות בחצרות קדש" קאי (לא אנרות המנוורה, אלא) אנרות אחרות... וואס מען האט אנגעצונדען אלס הילול ושבח צום אובערשטען. והיינו, ד"והדליקו נרות בחצרות קדש" קאי אדלהלן, "להודות להלל לשמך הגדול", שהם הדליקו אז נרות "להודות ולהלל" וגם קבעו שמונת ימי חנוכה להודות ולהלל.

ובזה מתורץ גם דיוק הלשון "בחצרות", שהנרות הללו הדליקו (לא רק בחצר המקדש, היינו בהעזרה, אלא גם) בעזרת הנשים וסביבות המקדש בכלל.

ומסביר הרבי שעד"ז מצינו שא' הדרכים לבטא הילול לד' הוא ע"י נרות, וע"ד מ"ש "באורים כבוד ד'" כפי שמובא להלכה לגבי נרות בהכ"נ.

עוד דוגמא הביא הרבי מהמגורות של שמחת בית השואבה שהיו דולקים ב"מגורות של זהב" בעזרת נשים (שהאיר כל ירושלים) בשביל ה"שמחה גדולה" של שמחת בית השואבה.

ובהערות 11 ו 181 מביא מדברי האבודרהם "בחצרות קדש" ע"ש (ישעי' סב, ט) בחצרות קדש" שהוא פסוק המדבר אודות ירושלים (המדבר אודות מקום משתה תירוש מע"ש ש"אין העזרה מקום משתה מע"ש").

ולוא פירוש הרבי אין לזה שום מובן לומר ענין ההדלקה בירושלים ורק על פי פירוש הרבי מובן, שהדליקו גם בירושלים להלל לשבח. וענין ההילול שייך בכל מקום המקדש גם בחצרותיה כולל ירושלים.

ולכאורה ישלה"ב בדוגמא הא', דההלכה הנ"ל אינו שייך לענין השבח אלא לענין הכבוד וכפי שהוא ההלכה של הדלקת נרות ביה"כ (המובא גם בהמשך ההערה 15 בהשיחה שם).

עוד, כללות הענין הנ"ל הובא לפנ"ז בלקו"ש בח"י ע' 279 בשה"ג ד"ה נרות קדש"ך: "וידועה הקושיא נרות בחצר מאי בעי. וי"ל דנמשך לאחריו דכשראו הניסים הדליקו נרות של שמחה וכבוד שכינה – ע"ד נרות דשמחת בית השואבה בעזרת נשים...ונרות ביהכ"נ..."

ונראה שבחכ"ה לומד הרבי באופן אחר קצת מבח"י, בח"י מבאר דהם נרות של א: שמחה. ב: כבוד שכינה. (ומביא קודם ענין השמחה דלכאורה הוא שייך קודם לענייננו שהוא "ההודאה" ו"הילול"), אבל בחכ"ה מבאר שהנרות הם ענין "ההילול לד" וענין זה הוא ע"ד מה שדולקין נרות בהכ"נ הכתוב בו "באורים כבוד ד" וע"ד נרות בית השואבה (ומביא קודם נרות בהכ"נ ולאח"ז נרות בית השואבה).

וא"כ צ"ב לפרש, מה שמפרש "באורים כבוד ד" והדין דנרות בהכ"נ לענין "הילול" דהרי זה שייך לענין לכאורה לכבוד השכינה?

ואולי יש לבאר בהקדם דיוק מה שכותב הרבי "איינע פון די דרכים ..אוסדריקען אן ענין פון הילול לד' איז דורך נרות. וע"ד מש"נ באורים כבוד ה' (ווי עס ברענגט זיך להלכה לגבי נרות בהכ"נ)....", דאינו מביא בתחילה ההלכה דהדלקת נרות בהכ"נ הנלמד מפסוק "באורים כבוד ד".

1234567

אלא מביא קודם הפסוק "באורים כבוד ד'" ולאח"ז מביא בסוגריים שכן מובא לגבי הדלקת נרות בהכ"נ.

וי"ל, דכאן לומד הרבי עיקר הענין מצד לשון הכתוב "באורים כבוד ד'" ולומד דעיקר הכוונה בפסוק "כבוד ד'" עניינו הוא הילול לד' בהנרות (אלא דבהילול הזה ישנו הענין של כבוד בהכ"נ).

והיינו, דאין הכוונה מה שהדליקו "נרות בתצרות קדשיך" (רק) משום "כבוד השכינה" אלא עיקר עניינו הוי משום "הילול ד'" לענין נסים שעשה ד' אתנו.

וזה מה שהביא הפסוק "באורים כבוד ד'" (ולא ההלכה של נרות בהכ"נ), משום דבפסוק יש לפרש ענין ד"כבוד ד'" ב"אורים" כולל בו גם הענין ד"הילול" לד' לענין הדלקת נרות משום הילול ושבח לד'. (משא"כ בההלכה של נרות בהכ"נ יכול אחד לומר דהוא (לא מצד הילול, אלא רק) משום כבוד).

ובאמת יש להוסיף בזה הכתוב בפסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פרשה כא ד"ה [א] על כן:

[א] "על כן באורים כבוד י"י וגו' (ישעיה כד, טו). במה מכבדין אותו, באילין פנסייא. ר' אבהו א' בשני מאורות, ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים (בראשית א, טז), הא כיצד, חמה זורחת ומברכין עליה, לבנה זורחת ומברכין עליה."

ולכאורה מה ש"מברכין עליה" (החמה ולבנה) קשור עם שבח והילול על בריאתם והתועלת שהם מביאים (כשהחמה "זורחת") וזה נלמד בפירוש פסוק זה ד"אורים כבוד ד'".

המשך השיחה

עוד נדון שם אודות מה שלא הוזכר ב"ועל הניסים" אודות נס השמן וגם מה שלא נזכר בטעם קביעת חנוכה במס' שבת "נס דנצחון המלחמה". ויש להוסיף, שלכאורה לא הוזכר ב"ועל הניסים" אודות קביעת החיוב להדליק נרות. אלא החיוב "להודות והילול". ובאמת השאלה נשארת גם להמפרשים ב"והדליקו נרות בתצרות קדשיך" שקאי אהדלקת המנורה: א- למה לא נזכר בפירוש שקבעו להדליק נרות בהעתיד, ב- גם לפירושם

אוצר החכמה

נשאב "לא גלאטיק" (הגם שיש לבאר בדוחק – וכן נראה בהשיחה-) למה לא נאמר בפירוש סיפור נס השמן?

ולפי דברי הרבי אולי נראה לומר שכמו ד"הרליקו נרות בחצרות קדשיך" היה לענין "הילול ושבח", כמו"כ מה ש"קבעו שמונת ימי חנוכה" "להודות ולהלל" כולל ההדלקה שזה א' האופנים של "הילול והודאה" על ידי "הדלקת הנרות" כמו שעשו מיד בשעת הנס.

ויש להוסיף שהג"ל בדברי הרבי יומתק עוד יותר לפי פשטות דברי הרמב"ם (פ"ד הי"ב מהל' חנוכה) "...מצות נר חנוכה... מצוה חביבה היא עד מאד... צריך להיזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח הקל והודי' לו על הנסים שעשה לנו...", דההדלקה היא על נסים ל' רבים היינו כל הנסים, היינו לא רק נס השמן אלא גם נס המלחמות והנצחון על היוונים ש"נצחום ואברום" כדבריו בתחילת פ"ג (וכדברי הרבי בחט"ו לקו"ש בהערה 23 "...ולהרמב"ם... לשיטתו גם בנר חנוכה יש כמה פרטים מלבד זכרון נס הנרות (ראה שם פ"ד הי"ב "על הנסים שעשה לנו").

דלפיי"ז יוצא שתקנת ההדלקה של נר בא (לא רק להודאת הנס, אלא גם) לשבח והילול על כל הנסים כולל גם הנצחון, במילא יומתק עוד יותר התקנה להדליק בתור הילול על "כל הנסים" כיון שכן היה אז שהדליקו נרות בחצרות קדשיך כשבח והודאה על הנסים המבוארים ב"ועל הנסים".

ויש להוסיף גם בנוגע לההלכה של הדלקת נרות בבהכ"נ שעיקרו הוא משום "כבוד בהכ"נ" דיש לומר שגם בזה יש גם הענין דשמחה (והילול) – ואולי אפשר לומר עוד, שבשמחה שבזה ישנו ה"כבוד" – והיינו שיש ב' עניינים בנר בענין הכיבוד עצמו – עצם הנר, ועוד הכבוד שבא על ידי שמחה שבנר (או שלכה"פ יש שני עניינים בנר: א- כיבוד, ב- שמחה) והוא מיוסד מלשון תשובות הרא"ש כלל ה' סימן ח'.

"וששאלת אם מותר להדליק נרות בבית הכנסת ביו"ט ראשון בערב, לכבוד יו"ט שני, או צריך להמתין עד שתחשך. הוי יודע, שנרות שמדליקין בבית הכנסת אינן אלא למצוה, שהרי אפי' בבקר מדליקין אותן. ומכבדין שבתות וימים טובים ברבוי נרות, דכתיב: 'על כן באורים כבוד יי' ומתרגמינן: 'בפנסיא יקרו השם'. ובמקום אורה יש שמחה, כדכתיב:

‘ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר’ וכתוב: ‘אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה’ וכתוב: ‘קול ששון וקול שמחה קול ריחים ואור הנר’. לכן נהגו להרבות בנרות בשבתות וימים טובים לשמחה, ולא לאורה. וכשמדליקין אותן ביו"ט ראשון סמוך לערב, איכא מצוה באותה שעה, ולא איכפת לן אם דולקין והולכין כל הלילה. ואפי' ביו"ט שני סמוך".

והיינו, שבדבריו נמצא דבנרות בהכ"נ יש ב' עניינים: א- שמכבדין ברבות נרות, ב- שמחה "במקום אורה שמחה" (ואולי י"ל, שענין השמחה מוסיף גם בכיבוד כנ"ל). וא"כ יש עוד מקור, דלענין "שמחה" הוא ההלכה של הדלקת נרות בהכ"נ ובמילא שבזה יש לומר גם ענין ההילול (ובמילא מובן שעד"ז עשו להדלקת הנרות ב"חצרות קדש"ך דההמשך היה הקביעות "להודות ולהלל"). ועוד, אולי אפשר לומר בכוונת הרא"ש שענין השמחה והכיבוד משולבים זב"ז וה"כיבוד" קשור בענין השמחה שבזה כנ"ל ונכלל ונלמד מהפסוק, "באורים כבוד ד'".

ויש להוסיף בכל הנ"ל בלשון אדמה"ז סימן תקיד סע' יג "היא כבוד המקום כשמדליקין נרות לפניו..." דיש לדייק מזה דבעצם ההדלקה נתוסף ביותר ענין הכבוד. והיינו (דבנוסף לענין ה"כבוד" שבא ב"הנפצל" של ההדלקה מה שיש אורה, הנה יתירה מזו) בעצם מעשה ההדלקה הוא הוספה גדולה בענין הכבוד (עוד יותר ממה שהיא נשאת דולקת).

ואם כן אולי אפשר לבאר עי"ז הא דבנרות חנוכה שבאים להילול ושבת הקל והודאת הנסים נקבעה באופן שהוא על עצם ההדלקה ואפשר דמשום זה יוכן קביעות ההלכה ד"כבתה אין זקוק לה" אע"פ שנרות המקדש זקוק לה... (וראה דברי המקו"ח סי' תר"ע סק"א שבנרות חנוכה המצוה הוא תחילת ההדלקה ולכן כבתה א"ז לה ולכן לכתחילה צריך ליתן כשיעור), משא"כ במקדש הוא המצוה עצם שיהא דולק כשיעור זה "וכבתה ז"ל" (ומספיק מה שנותן לכתחילה "פחות מכשיעור" כדברי המקו"ח) דכיון דהדלקת חנוכה באה בעיקר בתור "הילול ושבת" לכן, כמו בענין "כבוד ד' באורים" כדברי הרבי בהשיחה עיקר עניינו הוא "ההילול" שבזה, אפשר שעיקר ההילול הוא עצם מעשה ההדלקה וא"כ שלכן נקבע דיני והלכות ההדלקה בענין שהכל תלוי לפי שעת ההדלקה

כיון שאז הוא עיקר "ההילול" והשבח (אלא שהוא שצריך "פחות משיעור" לדלוק לזמן ארוך יותר כדי שההילול של מעשה ההדלקה תהיה "הילול" חשוב הוא כשמעשה הזה בכוחו להימשך לזמן "עד שכליא ריגלא" כו').

והנה, רואים בכל הנ"ל היאך שדווקא פירוש הרבי בזה מתאים יותר לכללות הענין ומדויק יותר ו"תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק בגאווה ובוז" ושדבריהם בזה אין מעלים ארוכה כלל ואדרבה דברי רבינו מדויק יותר וכלו כו' ואין בדבריהם בענין זה עצמו כלום ככל הדואה בעליל.

ההערה 17 שמן טמא, ומה לגבי איסור שהיית טומאה?

בהערה 17 מעיר הרבי: "ואין להקשות הרי "טמאו כל השמנים כו' ואיך הדליקו נרות בחצרות קדש"ך", היינו דאם הפירוש היה דהדליקו נרות המנורה א"כ הרי היה בשמן הטהור שמצאו, אבל כיון שהמדובר הוא שהדליקו נרות להילול ושבח, והרי "טמאו כל השמנים" א"כ היאך הדליקו בשמן טמא.

ונראה מהרבי כפשטות הענין, שהא ד"פינו היכלך...והדליקו נרות..." היה מיד בנצחון המלחמה, ב"ימי חנוכה אלו" הימים שקבעו "להודות ולהלל" ובמילא עוד לפני הזמן שהיו יכולים להשיג שמן חדש טהור.

ומת' הרבי ע"ז ב' תירוצים:

א- "כי רק במנורה שבהיכל צ"ל שמן טהור ("טמאו כל השמנים שבהיכל") והיינו, שאין צורך בנרות דכגון אלו שיהיו דווקא שמן טהור ואפשר להדליק בכל שמן שהוא גם בשמן טמא.

ב- "ועוד דנרות אלו אי"צ התנאים ד"שמן זית זך" ואפשר להדליקן באיזה שמן שהוא, ויתירה מזו ("ואפי' לא בשמן"). והיינו, שהיו יכולים להדליק בשאר שמנים טהורים ועוד, שהיו יכולים להדליק בנרות אחרים שהיו טהורים (כגון של שעווה וכיוצא).

והנה על תי' הא' יש לעיין קצת, דסו"ס היאך הדליקו בבית המקדש - היינו העזרה ואפי' בעזרת נשים וסביבותיה (הר הבית) בשמן טמא דלכאורה אסור להכניס שם דברים טמאים. ואף אם בהבאתם של אוכל

ומשקה טמאים אין בזה חיוב כרת ואפי' מלקות כיון שלא יוכל להזיעשות
 "אב הטומאה" (וכן הוא במנ"ח מצוה שסג), מ"מ לכה"פ נראה שעדיין יש
 איסור דרבנן להישאר שם (כן משמע קצת מהמנ"ח שם) ולכאורה יש בזה
 חיוב להוציא דברים טמאים מהעזרה גם אם הם רק טומאה דרבנן.

ובפשטות אפשר לומר, שאין כוונת הרבי לתרץ ב' תירוצים שונים אלא
 א' משלים השני. בעזרה ובמקדש היו מדליקין בשמן טהור משמנים אחרים
 ואפשר אפי' בלא שמן, ולאידך, חוץ מהעזרה, ובירושלים (ע"ד פירוש
 אבודרהם) היו יכולים להדליק בשמן זית טמא.

ואולי יש להוסיף, דיש סברא לומר דכמו שיש מ"ע לשרוף קדשים
 שנטמאו ו"כל שפסולו בקדש" "בקדש ישרף" וא"כ אולי נאמר שהשמן
 שנטמא על ידי היוונים בהיכל ("שמן שבהיכל") היה קדוש ולכן אפשר
 שהיה מצוה לשרוף אותו דווקא בפנים! והרי גם שמן שנטמא בפנים יש
 דין הזה, "...נסכים שנטמאו עושין להן מערכה בפ"ע ושורפן שני" "בקדש
 באש תשרף", תנ"ה הדם והשמן והמנחות והנסכים שנטמאו עושין להן
 מערכה בפ"ע ושורפן". והיינו, שגם שמן קודש שנטמא שורפין אותו
 בפנים ולא יוציאה לחוץ (עיין שם רש"י). (ואין איסור דרבנן בשהייית
 מאכלים טמאים במקדש דוחה המצוה של שריפה דאו').

אלא שעל זה יש להקשות: א- אולי אין מצוה זו אלא בקדשים ממש
 שכבר נתקדשו בכלי שרת אבל השמן של מצות הדלקת המנורה הרי אף
 שנתקדשו בכלי שרת של "חצי לוג", (אף שהתוס' תמהו במנחות פט. על
 טעם הדבר הרי בפועל כן היה לפי פשטות הגמ' ההוא) מ"מ נראה שלא
 נתקדש אלא קרוב להדלקה וא"כ לפני ההדלקה נראה שלא היה קדושת
 הגוף עליו וא"כ מנ"ל שבענין זה מותר לשרוף אותו בפנים (ולהשהות
 אותו שם בתוך זמן זה).

ב- עוד יש לשאול כיון ש"באו פריצים וחללוהו" ועשאו אותו "חולין"
 (ע"ז נב, נדרים סב.) (וראה גם הערה 33 בהשיחה שם) וא"כ אפשר שאין
 בכל הקדשים שהיו בפנים בזמן ההוא מצות "שריפת קדשים" בכלל כיון
 ש"חללוהו" ונעשו חולין.

על ההערה א' יש לומר, שאע"פ שאין קדושת הגוף עד קרוב להדלקה
 מ"מ היה לה "קדושת פה" עוד לפני זמן (והיינו, כל השמן שהוכנס

לעזרה). ומה שהובא לתוך העזרה מסתבר שכבר נתקדש ובמילא, אע"פ שקדושת פה קלוש לענין שיכולין לפדות אותו בטומאה וכנפסק בהל' אסורי מזבח פ"ו ה"ה שפודין אותן מ"מ אולי י"ל דלענין מצות שריפתו אם נטמא בפנים הרי גם כשנטמא בענין זה (קודם שנתקדש "כלי שרת") יש מצוה בשריפתו, וכפשטות הגמ' שהובא לעיל.

אלא שיש לשאול לכאורה מדברי הרמב"ם פ"ה איסורי מזבח לא משמע כן, שהרי כותב שם (כדברי ר"א מנחות ק ע"ב) דיין ושמן כו' שנטמאו קודם ששנתקדשו בכלי שרת "פודין אותן" ורק טהורין אין פודין אותן?

ואולי י"ל גם בדבריו, שדין זה הוא דווקא אם נטמא בחוץ, דאם לא נתקדש בכלי שרת אלא בפה פודין אותם אבל אם נטמא בפנים, אפשר שגם הוא סובר דגם על זה חל המצוה של "בקדש ישרף".

אבל לכאורה אינו משמע כן, בסוף הלכה ההיא: "...וכל הנסכים שנטמאו עושין להן מערכה בפ"ע ושורפן במזבח", דמשמע שזה שונה מהדינים דלעיל'.

וראה במפרשים בדיון השמטת הרמב"ם שאר העניינים ונקיט רק נסכים.

ואולי זה גופא הוא כוונת הרמב"ם שם: דזה שפודין אותם הוא דווקא כשלא נכנס לפנים, אבל אם כבר נכנס לפנים ויש לה שם ד"נסכים" אז "שורפין אותן בפ"ע. וצ"ע אם זה נכון בכוונת דברי הרמב"ם.

(ויש להוסיף, שבהל' פסה"מ ה"ו "בשר ק"ק שנטמא בפנים שורפין אותו בפנים" שהוא שיטת רע"ק, ואין חילוק היאך נטמא, אם זה היה באב הטומאה או בולד הטומאה וכפשטות דדברי רע"ק כיון שנטמא בפנים מצוה לשורפו בפנים. ויש להוסיף, דאף אם זה בטומאה דרבנן, יש לומר דיש לשורפו בפנים. ובפרט דכיון דהוא רק מדרבנן אין איסור דאורייתא להשאירו בפנים).

לאח"ז ראיתי דבמעילה י' ע"ב ובסוכה מט איתא שם אודות אם מועלין בנסכים גם לאחר שירד לשיתין, משום דשורפין אותו בקדושה לכן יש בו קדושה ומועלין בה. דלפירוש הא' רואים מזה ששריפתו בקדש דלכן צ"ל שגם מועלים בו, דנראה מזה דאם לא היה בו מעילה לא היה שריפתו

^(חזקיהו עבד ה' ויחי) והנה, הא דשורפים היין לאחר שירד לשיתין נלמד מ"בקדש הסך נסך שכר לד'" ונלמד מ"ושרפת את הנותר...כי קודש הם". והרי שם הוי הדין ד"פסולו בקדש באש תשרף". וא"כ נראה בפשטות, שדיניהם שווים זה לזה (שריפת נסכים לשריפת קדשים).

וא"כ אף אנו נאמר לצד ההיפך, (כמו בשריפת נסכים הרי ללשינא אחרינא אין דין שריפה קשור בזה שיש בו קדושה ^{למח' 34567} עכשיו ויש בו מעילה עכשיו, כמו"כ) הדין דשריפתו בקדש אינו קשור לזה שהוא קדש עכשיו ממש אלא אפי' אין בו קדושה מ"מ כיון דשייך בו ענין הקדושה והוא בפנים "שריפתו בקודש". (אלא שיש לחלק, כיון דהיה לזה לפני"ז קדושת הגוף, משא"כ בענייננו לא היה בו עדיין קדושת הגוף אלא "קדושת פה". ולאידך, יש מעלה בזה כיון שיש עכשיו איזה קדושה משא"כ במעילה כבר "נעשית מצותו" ואין לו קדושה כלל).

אמנם, יש הלומדין דמהלכה דקדשי קדשים שנטמא בפנים ששורפין אותו בפנים, דמזה ראייה שמותר להשהותן בפנים ולא נאמר בהם דין שילוח (לפי שאין לו טהרה במקוה ואינו נעשה אב הטומאה) תקלין חדתין שקלים שם.

אבל אולי אפשר לחלוק על ראייה זו, ואפשר שהא דאינו חייב בשילוחן כיון שמאבד אותם מן העולם בשריפתן בפנים א"כ אין בזה סתירה לענין אסור שהייתם (ועדיפא ממה שלחכמים הוציאים שרץ באבנט, דבשעתו מטמאים האבנט בקדש, דאין בזה איסור דלפי איזה מפרשים (גאון יעקב עירובין קד) הוי הטעם. או דמצות שילוח דוחה הלאו "דולא יטמאו" או דלא אסרה התורה בענין שמטהר המקדש, ואפשר שעד"ז ויתר מזה כאן שבוודאי אין בשנייתו איסור דאורייתא, ולכן שריפתו בקיום מ"ע דשריפת קדשים דוחה איסור שהייה מדרבנן, כיון שאין זה נקרא שהייה אלא הקדמה לאיסודו).

לענין פסוק

ב- ולגבי ההערה הב', יש לעיין מהו הגדר ד"חללוהו", והאם חל על כל פרטים של בית המקדש או רק על המזבח והמקדש עצמו. והנה בעל המאור והמלחמות חולקים בכוונת הענין.

דשניהם מתייחסים לזה שהיאך מועיל "חללוהו" לכלי שרת, והרי אין להם פדיון, דיש בהם קדושת הגוף, והרי "יש מועיל אחר מועל" וא"כ היאך יצא לחולין על ידם?

לח"ח 1234567

לשיטת בעל המאור, היה החילול על ידי ישראל המתייונים (ולא על ידי הישראלים) והחילול חל דווקא על דברים שאינם "כלי שרת" ואין בהם קדושת הגוף (ומחדש דהמזבח לא הוי ליה קדושת הגוף).

הרמב"ן סובר שהיה החילול על ידי הנכרים והוא גזיה"כ מיוחד שמועיל אפי' אכלי שרת.

לענין פסוק

אבל לכאורה כיון שבפשטות לא היה השמן קדוש "קדושת הגוף" עד שהניחו בכלי שרת, וכשהיה בפך השמן לא היה לו קדושת הגוף, א"כ לכולי עלמא שייך לומר בזה "באו פריצים וחללוהו" וא"כ קשה על דברינו לעיל דקיימו מצות שריפת טומאה ד"פסולו בקדש".

ואולי אפשר לומר: א- דלא "חללוהו" בדרך ממילא אלא כשבפועל עשו בו "מעשה חילול" ולכן אפשר שהגם שנגעו בכל פך אולי לא "חללוהו". בידיים (דאולי "החילול" בעי שישתמשו בזה – על דרך "כלים אשר הזניח אחז..." שהשתמש בהם) וא"כ אפשר דעדיין נשאר עליהם קדושתן (לכה"פ קדושת פה).

ב- ודילמא אפשר לומר (ע"ד סברא האמור לעיל), דלגבי מצות שריפת קדשים הטמאים בקדש הוי מצותה: לאו דווקא בדבר שהוא עכשיו קדוש אלא אפי' בדבר שהיה קדוש אף שאיבד קדושתו, מ"מ החיוב או המצוה לשרוף בפנים נשאר גם עכשיו.

והנה כל הנ"ל הוא אם ישנו איסור דרבנן בשהיית אוכלין ומשקין טמאים. אבל יש הסוברים דאין איסור כלל בשהיית אוכלין טמאים במקדש. תקלין חדתי.

וגם נראה שיש הסוברים שאין מצות שילוח אבל יש איסור בהכנסתן מדרבנן. הגר"א בירושלמי "מאכלו משקין של מצורעין אין מביאין לעזרה".

ואז, אין שום שאלה בזה שהדליקו בשמן טמא בעזרה, שאין שום איסור בשהייתן שם. (ואם נאמר שיש איסור בהכנסתן, נאמר שהדליקו משמנים הללו שכבר היו שם לפני"ז)

ואם נאמר כן, אז אף אם אין שום מצוה לשרוף שמן שנטמאו בפנים, והיינו שנאמר: א. או שאין השמן נעשית קדוש כלל עד שהונחו בתוך הכלי שרת (חצי לוג), ב. או שנאמר, שאף אם נעשו קדושת דמים על ידי קדושת פה, מיד שהובאו להעזרה, מ"מ אם נאמר שאין בזה המצות עשה לשרוף קדשים הללו, ובפרט בתוך העזרה (אע"פ שפשוט ההלכה לא משמע כן לכאורה כנ"ל) ג. או שנאמר שהם חללו כל השמנים והקרבנות לחולין (אם נאמר שאפשר שהיה כן גם בזה) וגם נאמר שבזה אין המצוה לשרוף (דלא כדלעיל).

אין בזה שום איסור להדליק מנורה בשמן הללו בהעזרה, כיון שאין איסור שהייה במקדש במאכלים ומשקין טמאים.

עוד באופן אחר, דאף אם יש איסור דרבנן יש לומר (דאף אם הם חולין) מ"מ באותן השמן שכבר היו בפנים. הרי בזה ששורפן שם, אין בזה איסור שהייה כיון שבאמת שורף אותם ומאבדם.

"חולין בעזרה"?

אבל עכשיו יש לעיין בזה מצד אחר, אם נאמר שהשמן לא היה קדוש והיה חולין, א"כ למה לא נאמר בזה שיש בהכנסתם לפנים האיסור ד"חולין בעזרה"? קושיא זו הוא לא מבעיא לשיטת רש"י ועוד, דאיסור דחולין בעזרה הוא אף בדבר שאין עושים הקרבה (כמו תבלין לתוך הקדשים כדי לאוכלם, או אכילת חולין כדי לאכול קדשים בשובע) א"כ בוודאי שיש לעיין היאך היה מותר להכניס השמן לתוך העזרה, הרי היא חולין.

אלא אפי' לשיטת הראשונים (שיטת התוס' ודעמיה) החולקים וסוברים שרק בדבר שעושים דרך הקרבה וכיוצא בדבר הראוי למזבח, א"כ יש

לעיין, היאך הותר להכניס השמן לתוך העזרה, והרי שמן הוא דבר שהוא כעין הקרבה לכאורה שהרי מביאים ממנו קרבנות למנחה, ואפי' לענין ההדלקה לכאורה יש לעיין אם שייך בזה האיסור ד"חולין בעזרה" כיון שהוא דבר שעושין בקדושת המקדש, ואף אם אין הדלקה עבודה מ"מ הוי השמן הנדלקת ונעשית אור, מצוה של קדושת מקדש וההיכל.

ולכאורה אין לתרץ על זה דהאיסור הוא בעיקר על ההכנסה ולא על השחייה בתור "חולין בעזרה", שהרי א' הדרשות הוא "מה שלי בשלך אסור, שלך בשלי אסור" בהאיסור הוא בעצם.

היותו בתחום שאינו שייך לו (לא רק ההכנסה).

ואף אם הוא "שורף" ומאכד אותו נראה לכאורה דלגבי האיסור של "חולין בעזרה" אינו מועיל מה ששורף אותו, שהרי עצם הפעולה שעושה בחולין בעזרה הדומין לענייני המקדש זה גופא נראה שאינו רצוי.

ולכן נראה לומר על זה, דנאמר כפשטות דברינו בתחילת דברינו דאותו השמן שדלקו בפנים בעזרה היה שמן טהור שלא היו לו התנאים של "שמן זית זך", או שאר שמנים שיש לומר דבזה כיון שאין זה דומה למה שנעשה בתוך המקדש אין בזה כלל משום חולין בעזרה, וחוז' לעזרה היו יכולין להדליק בשמן טמא.

אבל לכאורה זה רק לשיטת התוס' דהאיסור הוא רק על דברים שהם כעין עבודה (שלכן שמנים הללו אינם כלל כעין עבודה) אבל לרש"י שגם שאר חולין אסור לכאורה קשה.

ואולי נאמר דמשום סברת רש"י (שלא להכניס שום חולין בעזרה) הרי לשיטתו, היו מקדשים השמן ב"קדושת פה" לעה"פ כדי שלא להכניס חולין בעזרה. ואולי לפי זה יהיה מתאים לבאר כנ"ל, דאם היה קודש ונעשית טמא יש לשרוף אותה בפנים (ואין איסור בשחייה זו שהוא עסוק לשורפה). ואף אם נעשית חולין מפאת "באו פריצים וחללוה", הרי עדיין יש סברא שכיון שהיה קדש לפנ"ז בפנים יש לשורפה בפנים כנ"ל.

אלא שאם נפרש שהיה שמן קדש אז בפשטות אין קושיא זו. וישל"ע בזה.

הערה קצרה בהע' 11

מס' 1234567

במה שכתב האבודרהם "בחצרות קדשך ..ע"ש בחצרות קדשי" ושם מדובר ע"ד העיר ירושלים דווקא, שהרי אין העזרה מקום תירוש מע"ש..."

ויש להעיר שאע"פ שהרבי כותב במכתב להרב הגאון הרב זעווין (נדפס בהגדה של פסח) שאין איסור באכילת קדשים קלים דצ"ע אם יש איסור באכילת פסחים במקדש... וביארנו במק"א בזה, מ"מ יש לחלק בפשטות בין אכילת פסח (או קדשים) לבין מעשר. וא' מהם: דכיון דבקדשים יש הענין ד"למשחה לגדולה" לכן אפשר יש סברת התוס' דיכול לישב בעזרה כמ"ש בארוכה שם משא"כ במעשר אין ענין זה.

יו"ט שני של חגה"ש

מס' 1234567

הרב א. רוזן

מאריסטאון, ניו דזערסי

בלקו"ש ח"ד עמוד 1030 וז"ל: "יו"ט שני פון שבועות איז האַרבער ווי יום טוב שני פון אַלע מועדים. ביי אַלע מועדים איז יום טוב שני בלויז אַן ענין פון ספק - „ספיקא דיומא“ אַזוי ווי אין די ווייטע ערטער פון ירושלים האָט מען ניט געוואוסט וועלכן טאָג האָט דער בית-דין געמאַכט ראש חודש (וואָס אין אים איז תלוי די קביעות פון יו"ט), האָט מען דעריבער מספק געהאַלטן יום טוב צוויי טעג. שבועות אָבער איז קיינמאָל קיין ספק ניט געווען, ווייל זיין קביעות איז דאָך: דער „יום החמישים לעומר“ איז ער דאָך ניט אָפהענגיק אין דער קביעות פון ר"ח סיון נאָר אין דער קביעות פון ר"ח ניסן און ביז שבועות האט מען אומגעטון געוואוסט וועלכן טאָג האָט בית-דין קובע געווען ר"ח ניסן. און דאָס וואָס עס איז דאָ יום-טוב שני ביי שבועות איז נאָר „כדי שלא לחלוק במועדות“ ניט מאַכן קיין חילוק פון שבועות ביז אַנדערע מועדים. איז וויבאַלד אַז דער יום-טוב